

ARAŐTIRMA NEDEN YAPILDI?

Sendikamız; içinde belediyelerin de olduğu Genel Hizmetler İŞkolunun en eski, en etkili sendikasıdır. Sendikal anlayışımız işkolunun, daha doğru ifadeyle işçi sınıfının, bütün sorunlarıyla ilgilenmemizi gerekli kılmaktadır.

Taşeron işçileri, kapitalist sömürünün genel işleyişine ilave olarak düzeninin “**görüntüdeki**” zayıf koruma mekanizmalarının dışında “**kabul**” edildikleri için de “**ekstradan**” sömürülen bir kategorinin adıdır.

Taşeron işçileri için köleci çalışma koşulları geçerlidir!

Taşeron işçiler aracılığıyla kapitalizmin başlangıç yıllarına ait vahşi çalışma koşulları geri gelmiştir. Kavramsal olarak olmasa da, insani değerler bakımından “**köleci çalışma koşulları**” geçerlidir taşeron işçileri için!

Sendikamız işte bu taşeron uygulamasının, çalışanlar bakımından, somutta hangi sonuçları ortaya çıkardığını kamuoyu ile paylaşmak için bu araştırmayı yapmıştır.

ARAŐTIRMA NASIL YAPILDI, KİMLERİ KAPSADI?

Araştırma, Sendikamızın örgütlü olduğu belediye, belediyeye bağlı kuruluş, belediye şirketi ve belediye işyerlerinde iş yapan taşeron firmalarda çalışan işçileri kapsamıştır.

Taşeron uygulaması her bölgede var!

Araştırmaya konu olan işyerlerinin bölge- lere göre dağılımı			
Bölge	Belediye	Belediye şirketi	Taşeron şirketi
Doğu- Güneydoğu	42	4	11
İç Anadolu	14	3	8
Akdeniz	46	0	9
Karadeniz	34	6	2
Marmara	54	12	22
Ege	35	14	13
Toplam	225	39	65

ÇALIŞAN SAYISI

Belediyelerde çalışan işçilerin
%50'den fazlası
belediye şirketi ve
taşeron şirket işçisi

Çalışanların Dağılımı (%)			
Belediye Statüsü	Belediye İşçisi	Belediye Şirket İşçisi	Taşeron Şirket İşçisi
Büyükşehir Belediyesi	27%	57%	17%
Büyükşehir İlçe Belediyesi	35%	27%	38%
İl Belediyesi	65%	9%	26%
İlçe Belediyesi	74%	4%	22%
Belde Belediyesi	88%	1%	11%
Toplam	49%	29%	22%

İşçilerin %49'u belediye; %29'u belediye şirket ve %22'si taşeron şirket işçisidir.

Belediye ölçeği büyüdükçe taşeron işçinin oranı artıyor

Yukarıdaki tablodan da açıkça görüleceği gibi belediye ölçeği büyüdükçe belediye şirket ve taşeron şirket işçisi sayısı artmaktadır. Örneğin Büyükşehir çalışan işçilerin sadece %27'si belediye işçisiyken bu oran büyükşehir ilçe belediyelerinde %35; il belediyelerinde %65; ilçe belediyelerinde %74 ve belde belediyelerinde %88'dir.

Şirket kuramayan küçük belediyeler taşerona yöneliyor!

Bu sonuç şaşırtıcı değildir: Çünkü nüfus ve gelir bakımından belli bir ölçeğin altında olan belediyelerin şirket kurması ya da şirket/şirketlere ortak olması zordur. Ancak, şirket kurulmasındaki zorluğa karşın her düzeyde belediye gerek Belediye Kanunu, Kamu İhale Kanunu ve Norm Kadro Yönetmeliği maddelerinde açıkça ifadesini bulan yasal hükümlere gerekse Hükümetin mali ve idari açık yönlendirmesiyle belediyeler işlerini “*hizmet satın alma*” adı altında “*icat*” edilen tuhaf bir yöntemle taşeronlara gördürmekte oldukça “*hür*”dürler.

Taşeron firmalar belediye yönetimleri için manipülasyon aracı

Taşeronlar aracılığıyla iş yapılması belediye yönetimlerinin rahat hareket etmesinde ciddi kolaylıklar sağlamaktadır. Birincisi, her şeyden önce İş Kanunu ve Sendikalar Kanunu'ndaki işyeri tanımından dolayı taşeron şirketlerde sendikal örgütlenmenin “zorluğu” işverenler için bir avantajdır. İkincisi, belediye yönetimleri taşeronlar aracılığıyla hem mali hem de insan kaynaklarını rahatça yönetebilmekte hatta manipüle edebilmektedirler.

Sendika Üyeliğine göre ORTALAMA Ücret-TL				
Belediye İşçisi		Belediye Şirket İşçisi	Taşeron Şirket İşçisi	
Sendika Üyesi	Sendika Üyesi Değil	Sendika Üyesi	Sendika Üyesi	Sendika Üyesi Değil
1.093	652	679	665	576

Taşeron işçilerinin ortalama ücreti benzer işi yaptığı sendikal örgütlülüğe sahip belediye işçisinin %50'si civarındadır.

Yüksek hak almanın tek yolu gerçek SENDİKAL ÖRGÜTLÜLÜKTÜR!

Birincisi, işçiler hangi tür belediyede ve coğrafi olarak hangi bölgede istihdam edilmiş olurlarsa olsunlar işçilerin ücret düzeyini belirleyen temel faktör gerçek anlamda SENDİKAL ÖRGÜTLÜLÜKTÜR. Dolayısıyla günümüzde zaman zaman telaffuz edilen “*sendika üyesi olmak, sendikalı olmak çok da fark yaratmıyor*” lafı ideolojik bir bilgi kirliliği değilse, cahilliğin dışı vurumudur. Elbette ki her sendika üyeliği gerçek anlamda sendikal ÖRGÜTLÜLÜK değildir. Önemli olan ne olursa olsun sendika üyeliği değil gerçek anlamda sendikal örgütlülüktür.

İkincisi, belediye dünyasında ücretleri etkileyen bir diğer faktör ise işverenin statüsüdür. Tabloda görüleceği gibi en yüksek ücret sendika üyesi belediye işçileri, bunları sendika üyesi belediye şirket ve ardından taşeron şirket işçileri takip etmektedir. Tablodan da dikkati çekmiştir: Taşeron işçisi olup da aynı zamanda sendika üyesi olan işçiler doğu-güneydoğu ve Akdeniz bölgesindeki işyerlerinde vardır. Bu çok özel bir durumu ifade ettiği için esasında yok sayılabiliriz. Taşeron işçilerinin çalışma koşullarının temel karakteristiği asgari ücret

civarında bir ücrete köleci koşullarda çalışmaktır.

Haklar ve Sendikal örgütlülük					
	Sendika Üyesi			Sendika Üyesi Değil	
	Belediye	Belediye Şirketi	Taşeron Şirketi	Belediye	Taşeron şirketi
Aylık Ücret	1.112	691	662	805	618
Aylık Ücret Dışı Parasal Haklar	137	237	113	107	0
Aylık Ücret+ Ücret Dışı Parasal Haklar	1.217	770	700	844	618
Yıllık İkramiye Gün Sayısı	78	66	0	47	0
Haftalık Ortalama Çalışma Saati	42	42	46	44	45

Sendikal örgütlülüğe göre ücret ve diğer sosyal haklara baktığımızda yine gerçek bir sendikal örgütlülüğün yüksek haklar elde edilmesinde önemli bir faktör olduğunu görüyoruz.

Taşeron işçilere ikramiye de yok

Yıllık ikramiye gün sayısında da farklılığı yaratan temel faktör sendikal örgütlülüktür. Örneğin sendikal örgütlülüğe sahip belediye işçileri yılda ortalama 78 gün; belediye şirket işçileri 66 gün ikramiye alırken, sendikal örgütlülüğü olmayan belediye işçileri ise 47 gün ikramiye almaktadırlar. Taşeron işçilerine ikramiye ödemesi ise söz konusu değildir.

Taşeron işçileri daha çok çalışıyor az ücret alıyor

Dikkate değer bir durum da çalışma saatlerinde görülmektedir. Sendikal örgütlülüğe sahip belediye ve belediye şirket işçileri haftada ortalama 42 saat çalışırken, sendikal örgütlülüğü olmayan belediye işçisi 44, taşeron işçileri ise, daha düşük ücret almalarına rağmen, 45-46 saat yani diğerlerinden yaklaşık %10 daha fazla çalışmaktadırlar.

Özelleştirme-taşeronlaştırma yoluyla emek maliyetlerine neredeyse doğrudan “*siyasi*” müdahale söz konusudur, Dolayısıyla belediyelerin taşeronlaştırmaya yönlendirilmeleri ideolojiktir. Belediye başkanlarının da bu durumu benimsemeleri ve içselleştirmeleri de emek karşısındaki somut konumları bakımından normaldir, doğaldır.

BÖLGELERE GÖRE ÜCRET VE DİĞER SOSYAL HAKLAR

Bölgelere göre Ücret ve Diğer Sosyal Haklar-Ortalama Değerler-TL

	doğu-güneydoğu	iç anadolu	akdeniz	karadeniz	marmara	ege
aylık ücret	971	833	1.076	1.000	1.027	906
ücret dışı parasal hakların aylık tutarı	160	169	31	116	181	263
ücret+ ücret dışı parasal hakların aylık tutarı	1.055	921	1.100	1.083	1.109	1.060
yıllık ikramiye gün sayısı	85	87	68	65	87	76
haftalık çalışma süresi	43	45	42	43	44	43

İşçiler için Türkiye'nin her yeri aynı!

BELEDİYE TÜRÜNE GÖRE ÜCRET VE DİĞER SOSYAL HAKLAR

BÜYÜKŞEHİR Belediyesinde Haklar-Ortalama				
	Sendika Üyesi		Sendika Üyesi Değil	
	Belediye İşçisi	Belediye Şirket İşçisi	Belediye İşçisi	Taşeron Şirket İşçisi
Aylık Ücret	1.452	786	1.275	652
Ücret Dışı Parasal Hakların Aylık Tutarı	298	199	150	40
ÜCRET+Ücret Dışı Parasal Hakların Aylık Tutarı	1.750	985	1.425	692
Yıllık İkramiye Gün Sayısı	103	55	33	0
Haftalık Çalışma Süresi	42	44	44	47
İşçi Sayısı	1.130	1.126	4	795

Tablodaki verilere göre işçi ücretleri, diğer sosyal hakları ve çalışma saatleri bakımından olumludan olumsuzluğa doğru bir sıralama şöyle olacaktır: Büyükşehir, büyükşehir ilçe, bu ikisi kimi yerlerde değişmektedir, il, ilçe ve belde belediyeleridir. İkinci bir sıralama belediye, belediye şirket, taşeron şirket

işçisi şeklinde yapılabilir. Ama bu iki sıralamayı da belirleyen sendikal örgütlülüktür.

Büyükşehir belediyesinde çalışmak önemli!

En yüksek ücreti de en yüksek hakları da sendikal örgütlülüğe sahip büyükşehir belediyesi işçileri almaktadır. Büyükşehir belediyesi işyerlerinde çalışan sendikal örgütlülüğe sahip işçilerin yıllık ikramiye gün sayısı bakımından da daha avantajlı olduğunu görmekteyiz.

BÜYÜKŞEHİR İLÇE Belediyesinde Haklar				
	Sendika Üyesi Belediye İşçisi	Sendika Üyesi Belediye Şirket İşçisi	Sendika Üyesi Taşeron Şirket İşçisi	Sendika Üyesi Olmayan Taşeron Şirket İşçisi
Aylık Ücret	1.333	830	619	580
Ücret Dışı Parasal Hakların Aylık Tutarı	176	205		
ÜCRET+Ücret Dışı Parasal Hakların Aylık Tutarı	1.509	1.035	619	580
Yıllık İkramiye Gün Sayısı	91	52	-	-
Haftalık Çalışma Süresi	43	45	48	45
İşçi Sayısı	289	358	330	275

Tablodan anlaşılan büyükşehir ilçe belediyelerinde sendika üyesi olmayan işçi yok. Büyükşehir ilçe belediyelerinde ücretler büyükşehir belediyelerine göre nispeten daha düşüktür. Bunun anlaşılır sebepleri vardır. Çünkü büyükşehir belediyelerinin mali olanakları daha geniştir. Tabloda dikkati çeken bir diğer husus büyükşehir ilçe belediyelerine bağlı şirketlerde çalışan işçilerin genel ortalamanın üstünde ikramiye haklarına sahip olmalarıdır.

İL Belediyesinde Haklar					
	Sendika Üyesi			Sendika Üyesi Değil	
	Belediye İşçisi	Belediye Şirket İşçisi	Taşeron Şirket İşçisi	Belediye İşçisi	Taşeron Şirket İşçisi
Aylık Ücret	1.229	924	546	875	587
Ücret Dışı Parasal Hakların Aylık Tutarı	255	195	113	250	-
ÜCRET+ Ücret Dışı Parasal Hakların Aylık Tutarı	1.484	1.119	659	1.125	-
Yıllık İkramiye Gün Sayısı	101	52		52	-
Haftalık Çalışma Süresi	42	44	45	42	46
İşçi Sayısı	315	85	287	7	151

İl belediyelerinde çalışan belediye işçileri hem ücret hem de yıllık ikramiye gün sayısı bakımından ortalamanın üstünde hak almaktadırlar. Yeri gelmişken bir hususa açıklık getirmek gerekiyor: Taşeron işçilerin ücretlerinin bazı hallerde asgari ücretin üzerinde olmasının nedeni, bu işçilerin haftalık normal çalışmanın üzerindeki çalışmalarının ücretinin ödenmesidir.

İLÇE Belediyesinde Haklar			
	Sendika Üyesi Belediye İşçisi	Sendika Üyesi Olmayan Belediye İşçisi	Sendika Üyesi Olmayan Taşeron Şirket İşçisi
Aylık Ücret	<i>1.100</i>	<i>733</i>	<i>548</i>
Ücret Dışı Parasal Hakların Aylık Tutarı	<i>153</i>	<i>28</i>	<i>95</i>
ÜCRET+Ücret Dışı Parasal Hakların Aylık Tutarı	<i>1.253</i>	<i>761</i>	<i>645-</i>
Yıllık İkramiye Gün Sayısı	<i>79</i>	<i>52</i>	
Haftalık Çalışma Süresi	<i>43</i>	<i>45</i>	<i>45</i>
İşçi Sayısı	<i>63</i>	<i>7</i>	<i>99</i>

İlçe belediyelerinde belediye şirketi olmadığı için o sütunlar boş kalmıştır. Ancak bu kategorideki belediyeler için de söylenebilecek en önemli husus sendikal örgütlülüğün bu tabloda da farkı yaratan en önemli unsur olması-

dır. Nüfus bakımından küçük ölçekli belediyelerde sendika üyesi olmayan belediye işçilerinin ücreti sendika üyesi olanlara göre daha düşüktür.

Diğer yandan yine nüfus bakımından küçük ölçekli belediyelerde taşeron firmalar belediye “*yakın*” kişilerin olduğu için çalıştırdığı işçiler de belediyeye “*yakın*” kişilerdir. Bu nedenle bu yerlerde taşeron işçilerine asgari ücret üzerinde bazı haklar “*hatıra*” binaen verilmektedir diyebiliriz.

BELDE Belediyesinde Haklar			
	Sendika Üyesi Belediye İşçisi	Sendika Üyesi Olmayan Belediye İşçisi	Sendika Üyesi Olmayan Taşeron Şirket İşçisi
Aylık Ücret	1.022	561	548
Ücret Dışı Parasal Hakların Aylık Tutarı	115	-	-
ÜCRET+Ücret Dışı Parasal Hakların Aylık Tutarı	1.137	561	548
Yıllık İkramiye Gün Sayısı	70	0	
Haftalık Çalışma Süresi	43	30	44
İşçi Sayısı	25	2	18

Belediyelerde çalışan işçilerin durumu birkaç açıdan analiz edildi. Görüldüğü gibi, 10 milyonu aşkın nüfusa sahip metropolde de, 2 bin nüfusa sahip belde de işçilerin hakları bakımından fark yaratan unsur SENDİKAL ÖRGÜTLÜLÜKTÜR. Örneğin büyükşehir belediyesinde çalışan sendikal örgütlülüğe sahip bir belediye işçisiyle belde belediyesinde çalışan sendikal örgütlülüğe sahip bir belediye işçisinin ücreti arasında %30-40 arasında bir fark var. Buna karşın, büyükşehir belediyesinde çalışan sendikal örgütlülüğe sahip bir belediye işçisiyle aynı belediyeye iş yapan taşeronda yan yana çalıştığı sendikal örgütlülüğe sahip olmayan taşeron işçisinin ücreti arasında %300-400 fark vardır.

Ancak, belediyenin statüsü ve büyüklüğü ne olursa olsun belediye şirketi ya da taşeron şirket işçisi olmak başlangıçta bazı haklar bakımından geri kalmak demektir. Sendikal örgütlülük bu tabloyu olumluya çevirebilecek **yegâne** araçtır.

Gerek belediye şirketleri gerekse taşeron şirketler aracılığıyla “*hizmet satın alma*” adı altında muğlâk ve tanımsız bir kavramın şemsiyesi altında hem yerel kamu hizmetleri alanı özelleştiriliyor hem yerel dünyada SENDİKAL HAK ve ÖZGÜRLÜKLER yok ediliyor.